DOMSTOLENS DOM
AF 16. MAJ 1979 [1]

Fonds National de Retraite des Ouvriers Mineurs (FNROM) mod Giovanni Mura (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af cour du travail de Mons)

»Social sikring«

Sag 236/78

Sammendrag

Social sikring af vandrende arbejdstagere — ydelser — dobbeltydelser — ret erhvervet i henhold til en enkelt medlemsstats lovgivning — bestemmelser om nedsættelse eller suspension — anvendelighed — fællesskabslovgivningen gunstigere — forrang
(Rådets forordning nr. 1408/71, art. 46)

Såfremt bestemmelserne i artikel 46 i forordning nr. 1408/71 er gunstigere for arbejdstageren end den nationale lovgivning, i medfør af hvilken arbejdstageren oppebærer pension, skal artikelens bestemmelser anvendes fuldt ud.

I sag 236/78

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af cour du travail de Mons er indgivet til Domstolen for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

FONDS NATIONAL DE RETRAITE DES OUVRIERS MINEURS (FNROM), Bruxelles,

og

GIOVANNI MURA, Boussu (Belgien),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 46, stk. 1 og 2 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de

1 — Processprog: Fransk.

sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971(II), s. 366),

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af formanden for første afdeling, fungerende præsident J. Mertens de Wilmars, formanden for anden afdeling Mackenzie Stuart, dommerne P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco og A. Touffait,

generaladvokat: J.-P. Warner
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og skriftvekslingen

Cour du travail de Mons har for anden gang forelagt Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse inden for rammerne af samme retssag. Denne ret havde ved dom af 21. januar 1977 forelagt Domstolen et spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 12 i forordning nr. 1408/71. Dette spørgsmål blev besvaret ved dom af 13. oktober 1977 (sag 22/77, Mura, Sml. 1977, s. 1699).

De faktiske omstændigheder i hovedsagen kan sammenfattes således:

Den italienske statsborger Mura arbejdede som minearbejder i Frankrig fra 1958 til 1962, og i Belgien fra 1962 til 1973. Efter at være blevet invalideret oppebar Mura fra den 1. november 1973 en belgisk invalidepension alene i medfør af belgisk lovgivning: Han opfyldte nemlig den i denne lovgivning fastsatte betingelse om ti års beskæftigelse inden for minedriften. Fra den 1. november 1973 blev Mura desuden ved sammenlægning af belgiske og franske beskæftigelsesperioder tildelt en forholdsmæssigt beregnet fransk invalidepension, der ydes af den franske forsikring.

Den kompetente belgiske kasse, FNROM, har i medfør af de nationale regler om forbud mod dobbeltydelser

(artikel 23, stk. 1 i den kongelige belgiske anordning, arrêté royal, af 19. november 1970 om invalidepension for minearbejdere) og artikel 46, stk. 3 i forordning nr. 1408/71 nedsat den belgiske pension med beløbet for den franske pension for perioden fra 1. november 1973 til 31. marts 1975, og har krævet, at Mura tilbagebetaler det for meget udbetalte.

Mura anlagde herefter sag ved tribunal du travail de Mons, idet han til støtte for sit krav om fuld belgisk pension især henviste til Domstolens dom i sag 24/75 (Petroni, Sml. 1975, s. 1149). Tribunal du travail gav ham medhold. Efter at FNROM havde anket sagen til cour du travail de Mons, besluttede denne ret at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Har artikel 12 i EØF-forordning nr. 1408/71, der tillader sammenlægning af ydelser, forrang for interne »anti-sammenlægnings«-regler (dvs. nationale regler om forbud mod dobbeltydelser) i tilfælde af, at fællesskabsreglerne bevirker en begunstigelse af den vandrende arbejdstager i forhold til den fastboende?«

Domstolen har hertil statueret:

»Oppebærer en arbejdstager pension udelukkende i henhold til national lovgivning, er forordning nr. 1408/71 ikke til hinder for, at den nationale lovgivning i sin helhed finder anvendelse på ham, herunder de nationale regler om forbud mod dobbeltydelser, idet det dog er en betingelse, at viser den nationale lovgivning sig at være mindre gunstig for arbejdstageren end ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, skal denne sidste anvendes som foreskrevet i artikel 46, stk. 1 i forordning nr. 1408/71.«

Sagen fortsatte derefter ved den nationale ret efter genåbningen af den mundtlige forhandling. FNROM mente herefter, at artikel 46, stk. 2, litra c) i forordning nr. 1408/71 alene indeholder en præcisering vedrørende beregningsmetoden for den forholdsmæssige ydelse, og kun kan anvendes i de tilfælde, hvor den forsikrede udelukkende er omfattet af artikel 46, stk. 2, hvilket medfører, at en ret til pension først opstår efter sammenlægningen af forsikringsperioder.

Med henblik på disse betragtninger fandt cour du travail de Mons det hensigtsmæssigt atter at forelægge Domstolen en præjudiciel anmodning i medfør af EØF-traktatens artikel 177. Ved dom af 13. oktober 1978 har cour du travail forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er artikel 46, stk. 1, andet afsnit til hinder for, at artikel 46, stk. 2, litra c) finder anvendelse? Dette spørgsmål er så meget desto mere af betydning, som Domstolen i sin dom af 14. marts 1978 i sag 98/77, Schaap, i dommens konklusion, men ikke i præmisserne, henvister til artikel 46 i dens helhed«.

Forelæggelsesdommen indgik til Domstolen den 27. oktober 1978.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen har Mura, repræsenteret af D. Rossini, direktør for socialtjenesten Patronato ACLI, den italienske regering, repræsenteret af ambassadør A. Maresca, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato O. Fiumara, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af M. J. Jonczy, som befuldmægtiget, indgivet skriftlige indlæg.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede

den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Sammenfatning af de skriftlige indlæg for Domstolen

Mura mener, at artikel 46, stk. 1 i forordning nr. 1408/71 ikke udelukker, at stk. 2, litra c) finder anvendelse ved beregningen af pensionen efter reglerne om sammenlægning og forholdsmæssig beregning. Thi:

— efter ordlyden af litra c) finder denne bestemmelse utvivlsomt anvendelse på hele stykke 2;

— litra c) er den logiske følge af litra a) og b), da den har til formål:

  — at sikre den vandrende arbejdstager, at den fulde ydelse kan opnås i henhold til national lovgivning på grundlag af den længste forsikringstid;

  — at forhindre, at den anvendte beregningsmetode medfører pligt for den kompetente institution til at udrede en højere ydelse end den fulde ydelse, der er hjemlet i den for denne institution gældende lovgivning.

Mura har tilbagelagt 11 beskæftigelsesår i Belgien og 4 i Frankrig. Den længste forsikringstid, der i Belgien giver ret til fuld pension efter pensionsordningen for minearbejdere, er fastsat til 10 år, således at nævneren i den brøk, der skal anvendes ved beregningen af den belgiske pension i medfør af artikel 46, stk. 2, litra c), ikke kan være større end 10. Men da brøken $^{11}/_{10}$ vil medføre, at den belgiske institution forpligtes til at udrede en højere ydelse end den fulde ydelse, der er hjemlet ved belgisk lovgivning, må den ydelse, der skal udbetales af Belgien, begrænses til beløbet for den fulde pension. Denne opfattelse er i overensstemmelse med dommene i sagerne 29/75 (nævnt ovenfor) og 1/67 (Ciechelski, Sml. 1965-1968, s. 365).

Den *italienske regering* anfører, at det fremgår af Domstolens retspraksis, der er blevet bekræftet ved dommene i sagerne 98/77 (Schaap, Sml. 1978, s. 707) og 105/77 (Boerboom-Kersjes, Sml. 1978, s. 717);

— at de fællesskabsretlige regler, i mangel af en fælles social sikringsordning, ved en simpel koordinering af de forskellige nationale ordninger, gennem sammenlægning af forsikringsperioder, garanterer, at personer, der har arbejdet successivt eller skriftevis i flere medlemsstater, ikke derfor mister deres krav på sociale ydelser, som de ville have haft, hvis de altid havde arbejdet i samme medlemsstat; derimod må fællesskabsreglerne ikke medføre nedsættelse eller ophævelse af sociale ydelser, som arbejdstageren allerede havde krav på i medfør af national lovgivning, uden anvendelse af fællesskabsretten og den herved foreskrevne sammenlægning;

— at de fællesskabsretlige regler ikke træder i stedet for den nationale ordning, der finder anvendelse fuldt ud, både når den hjemler en selvstændig ydelse, og når den foreskriver nedsættelse af en sådan (regler om forbud mod dobbeltydelser);

— at den fællesskabsretlige ordning under alle omstændigheder sikrer arbejdstageren den mest fordelagtige behandling blandt de former for behandling, der følger af anvendelsen af nationale regler i deres helhed og anvendelsen af de i forordning nr. 1408/71 indeholdte principper om sammenlægning og forholdsmæssig beregning.

Artikel 46, stk. 2, litra c) er en del af bestemmelserne om sammenlægning og forholdsmæssig beregning og sikrer arbejdstageren fordele, erhvervet i medfør af national lovgivning, med den ene begrænsning, at den kompetente nationale myndighed under ingen omstændigheder kan forpligtes til at udrede en højere ydelse end den fulde ydelse, der er hjemlet i den for denne institution gældende lovgivning.

Den italienske regering mener derfor, at det stillede spørgsmål mindre skal afgøres ved fortolkning af stk. 1, andet afsnit end ved anvendelse af forskrifterne i stk. 2 betragtet i dets helhed; dette skal ske for gennem en sammenligning at fastslå det for arbejdstageren mest fordelagtige resultat. Indsigelsen om, at stk. 2 kun finder direkte anvendelse, når betingelserne for erhvervelse af en ret til ydelser alene kan anses for opfyldt i henhold til artikel 45, er forkert.

Artikel 46 foreskriver, at der enten skal anvendes de i stk. 1 eller stk. 2 indeholdte bestemmelser, afhængig af om de ovennævnte betingelser (som i det første tilfælde ikke omfatter den i stk. 1, andet afsnit omhandlede ændring ved sammenligning) er opfyldt. Hvis en selvstændig national ydelse ved anvendelse af nationale regler om forbud mod dobbeltydelser nedsættes med et beløb svarende til den ydelse, som arbejdstageren oppebærer i en anden medlemsstat i medfør af den fællesskabsretlige ordning, vil arbejdstageren ikke blot ikke have nogen fordel af anvendelsen af den fællesskabsretlige ordning, men den vil endog kunne være ufordelagtig for ham (opspaltning af den fulde ydelse, mindre fordelagtig vekselkurs . . .). Det må derfor med rette undersøges, om man ved fuldt ud at anvende reglerne om sammenlægning og forholdsmæssig beregning (dvs. alle de i artikel 46, stk. 2 indeholdte bestemmelser), som om der overhovedet ikke bestod nogen selvstændig national ydelse, når til en mere fordelagtig situation for arbejdstageren, som han vil kunne drage fordel af.

Kommissionen anfører først, at den pågældende belgiske lovgivning ikke er en lovgivning af den art, som er omfattet af artikel 46, stk. 2, litra c) i forordning nr. 1408/71, dvs. lovgivninger, der fastsætter en overgrænse for ydelserne, beregnet i forhold til et maksimum af forsikringsperioder. Den belgiske pension tillægges nemlig alle uarbejdsdygtige arbejdstagere, som godtgør at have tilbagelagt en beskæftigelsesperiode på mindst 10 år inden for minedriften, med et fast beløb.

Kommissionen anfører, at man ud fra ordlyden af artikel 46, stk. 1 må komme til den slutning, at hverken den i stk. 2, litra c) foreskrevne ændring ved beregningen af den forholdsmæssige ydelse, eller den i stk. 2, litra d) omhandlede ordning for sammenfaldende perioder, finder anvendelse, når retten til ydelser alene er erhvervet i henhold til national lovgivning, og der anvendes en forholdsmæssig beregning ved fastsættelsen af det mest fordelagtige beløb.

Da Domstolen i dommen i sag 22/77 har nævnt »ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning«, kan man derfor rejse det spørgsmål, om Domstolen ikke herved har tilsigtet at henvise til artikel 46, stk. 2 i dens helhed. Eftersom medlemsstaterne fremover kan anvende deres regler om forbud mod dobbeltydelser, må den i stk. 2, litra d) foreskrevne ændring anvendes, for at der ved sammenligningen mellem den nationale og den forholdsmæssigt beregnede ydelse ikke sker en fordrejning af de størrelser, som skal sammenlignes.

I sine domme i sagerne Schaap og Boerboom-Kersjes har Domstolen nævnt »ordningen efter artikel 46 i forordning nr. 1408/71«, fordi de faktiske omstændigheder i disse sager ikke berettigede en sådan forskel. Tilsyneladende har Domstolen ved sin afgørelse ikke kun villet henvise til ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, men har i overensstemmelse med generaladvokat Warner's bemærkninger, i dennes forslag til afgørelse, villet nævne artikel 46 i dens helhed, således at der ved sammenligningen også tages hensyn til stk. 3 i denne artikel.

Ifølge generaladvokat Warner's forslag til afgørelse har Domstolen alene statueret, at artikel 46, stk. 3 er uforenelig med traktatens artikel 51, i det omfang den foreskriver, at der skal ske en nedsættelse af den ydelse, hvortil der er erhvervet ret udelukkende i medfør af national ret, men Domstolen har ikke fastslået, at artikel 46, stk. 3 er ugyldig i andre henseender. Generaladvokaten har anført, at der kommer to adskilte principper i betragtning:

— princippet om, at traktatens artikel 51 ikke bemyndiger Rådet til at fratage vandrende arbejdstagere rettigheder, som de har i henhold til national ret;

— princippet om fællesskabsrettens forrang, i henhold til hvilket rettigheder, som er tildelt ved fællesskabsretten, ikke kan bortskæres ved national ret.

Ifølge Kommissionen har en sådan anvendelse af artikel 46, stk. 3 ikke — som i sagen Petroni (nævnt ovenfor) — til formål at nedsætte en ydelse, der udelukkende er erhvervet i henhold til national ret, men bestemmelsen har derimod til formål at gøre det muligt for den vandrende arbejdstager at oppebære den størst mulige ydelse, som han kan gøre krav på i en medlemsstat enten i medfør af national ret, når henses til reglerne om forbud mod dobbeltydelser, eller i medfør af fællesskabsretten. Den vandrende arbejdstager har således garanti for, at ydelserne under ingen omstændigheder kan nedsættes til et beløb, der er mindre end det højeste teoretiske beløb, uanset om nedsættelsen sker efter nationale regler om forbud mod dobbeltydelser eller efter artikel 46, stk. 3.

Kommissionen mener derfor, at det præjudicielle spørgsmål bør besvares således:

»Artikel 46, stk. 2, litra c) i Rådets forordning nr. 1408/71, der vedrører retsforskrifter, hvorefter længden af forsikringsperioder tages i betragtning ved beregningen af ydelsen, er en del af den ved nævnte forordning foreskrevne ordning med sammenlægning og forholdsmæssig beregning i pensionssager.

Oppebærer en arbejdstager pension udelukkende i henhold til national lovgivning, er forordning nr. 1408/71 ikke til hinder for, at den nationale lovgivning i

sin helhed finder anvendelse på ham, herunder de nationale regler om forbud mod dobbeltydelser, idet det dog er en betingelse, at viser den nationale lovgivning sig at være mindre gunstig for arbejdstageren end ordningen efter artikel 46 i forordning nr. 1408/71, skal bestemmelserne i denne artikels stk. 2 og 3 anvendes, for at gøre det muligt for arbejdstageren at oppebære den højst mulige ydelse, som han kan gøre krav på enten i henhold til national ret eller i henhold til fællesskabsretten«.

III — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 22. marts 1979 har FNROM, repræsenteret af advokat S. Yanick, Mons, Mura, repræsenteret af D. Rossini, direktør for socialtjenesten Patronato ACLI, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af M. J. Jonczy, som befuldmægtiget, afgivet mundtlige indlæg.

FNROM har fremført to argumenter som begrundelse for, at dommen i sag 22/77 alene har henvist til artikel 46, stk. 1, der alene henviser til stk. 2, litra a) og b):

— for det første skal Mura's tilfælde ikke undersøges i henhold til stk. 2, eftersom han i Belgien har opnået en fuld invalidepension alene i henhold til de i dette land tilbagelagte perioder; artikel 46, stk. 2 skal altså alene tages i betragtning inden for rammerne af den i stk. 1, andet afsnit foreskrevne sammenligning;

— for det andet kan stk. 2, litra c) ikke finde anvendelse i det foreliggende tilfælde, fordi den belgiske lovgivning ikke hører til de retsforskrifter, der er omfattet af denne bestemmelse; litra c) vedrører nemlig retsforskrifter, der fastsætter en maksimal forsikringsperiode, mens den belgiske forsikringsordning for minearbejdere fastsætter en mindsteperiode.

FNROM anfører under henvisning til to eksempler, der ligner Mura's pensionssag, at anvendelsen af den belgiske lovgivning på en modtager af ydelser ved invaliditet ikke automatisk kan antages at være mindre gunstig end anvendelsen af fælleskabsretten.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 4. april 1979.

Præmisser

1 Ved dom af 13. oktober 1978, indgået til Domstolen den 27. oktober s.å., har cour du travail de Mons i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 46, stk. 1 og 2 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 (II), s. 366).

2 Dette spørgsmål er blevet rejst under en retssag vedrørende den kompetente belgiske institutions beregning af invalidepension til sagsøger i hovedsagen, en italiensk statsborger, der har arbejdet som minearbejder, først i Frankrig fra 1958 til 1962, og derefter i Belgien fra 1962 til 1973, da han blev invalid.

3 I Belgien opfyldte sagsøger den i national ret fastsatte betingelse for erhvervelse af invalidepension efter den for minearbejdere gældende ordning, idet han havde tilbagelagt mindst ti beskæftigelsesår inden for minedriften. I Frankrig derimod blev sagsøger først ydelsesberettiget, efter at artikel 45 i forordning nr. 1408/71 var blevet bragt i anvendelse, idet hans ydelse blev beregnet således, at de faktisk tilbagelagte perioder i de to medlemsstater blev lagt sammen, og den franske ydelse dernæst forholdsmæssigt beregnet. Dernæst trak den kompetente belgiske institution, Fonds National de Retraite des Ouvriers Mineurs (FNROM) under henvisning til nationale regler om forbud mod dobbeltydelser og artikel 46, stk. 3 i forordning nr. 1408/71 det forholdsmæssigt beregnede franske beløb fra invalidepensionen og krævede, at sagsøger tilbagebetalte det for meget udbetalte.

4 Inden for rammerne af samme nationale sag havde cour du travail de Mons ved en første dom af 21. januar 1977 i medfør af traktatens artikel 177 forelagt Domstolen det spørgsmål, om artikel 12 i forordning nr. 1408/71, der i visse tilfælde tillader dobbeltydelser, har forrang for nationale regler om forbud mod dobbeltydelser, såfremt fællesskabsreglerne herved får den virkning, at den vandrende arbejdstager begunstiges i forhold til den fastboende.

5 Ved dom af 13. oktober 1977 (sag 2/77, Sml. 1977, s. 1699) har Domstolen besvaret spørgsmålet således:

»Oppebærer en arbejdstager pension udelukkende i henhold til national lovgivning, er forordning nr. 1408/71 ikke til hinder for, at den nationale lovgivning i sin helhed finder anvendelse på ham, herunder de nationale regler om forbud mod dobbeltydelser, idet det dog er en betingelse, at viser den nationale lovgivning sig at være mindre gunstig for arbejdstageren end ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, skal denne sidste anvendes som foreskrevet i artikel 46, stk. 1 i forordning nr. 1408/71«.

6 Cour du travail de Mons, der deler den af FNROM udtrykte tvivl vedrørende fortolkningen af artikel 46 i forordning nr. 1408/71, har for anden gang forelagt Domstolen en præjudiciel anmodning og stillet følgende spørgsmål:

»Er artikel 46, stk. 1, andet afsnit til hinder for, at artikel 46, stk. 2, litra c) finder anvendelse? Dette spørgsmål er så meget desto mere af betydning, som Domstolen i sin dom af 14. marts 1978 i sag 98/77, Schaap, i dommens konklusion, men ikke i præmisserne, henviser til artikel 46 i dens helhed«.

7 Ved besvarelsen af dette spørgsmål vil bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 først være at undersøge.

8 Forordningens artikel 46 indeholder bestemmelser om fastsættelse af ydelser ved alderdom, når arbejdstageren har været omfattet af lovgivningen i to eller flere medlemsstater. Bestemmelserne i artikel 46 skal i medfør af artikel 40, stk. 1 anvendes analogt ved beregningen af ydelser ved invaliditet til en arbejdstager, som successivt eller skiftevis har været omfattet af to eller flere medlemsstaters lovgivning, såfremt mindst en af disse staters lovgivning foreskriver, at størrelsen af ydelser ved invaliditet er afhængig af forsikrings- eller bopælsperiodernes længde.

9 Ifølge artikel 46 beregnes det »teoretiske beløb« af den kompetente institution i enhver medlemsstat, af hvis lovgivning arbejdstageren har været omfattet. Det teoretiske beløb er det beløb, som arbejdstageren ville kunne gøre krav på, hvis samtlige forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt i de medlemsstater, af hvis lovgivning den pågældende har været omfattet, havde været tilbagelagt i den omhandlede stat og efter den lovgivning, der gælder for den pågældende institution på det tidspunkt, da ydelsen skal fastsættes. Såfremt ydelsens beløb efter nævnte lovgivning er uafhængig af forsikrings- eller bopælsperiodernes længde, anses dette beløb for det teoretiske beløb.

10 Det »faktiske beløb« for ydelsen beregnes således. Den kompetente institution i enhver medlemsstat, af hvis lovgivning arbejdstageren har været omfattet, skal, for så vidt arbejdstageren opfylder de i nævnte lovgivning foreskrevne betingelser for erhvervelse af ret til ydelser, uden at der i medfør

af artikel 45 skal tages hensyn til forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, fastsætte ydelsens størrelse i overensstemmelse med reglerne i den for institutionen gældende lovgivning og på grundlag af den samlede længde af de forsikrings- eller bopælsperioder, der skal tages i betragtning i henhold til den pågældende lovgivning. Den nævnte institution skal tillige foretage en beregning af det ydelsesbeløb, der ville fremkomme ved anvendelsen af de i artikel 46, stk. 2, litra a) og b) fastsatte regler, dvs. ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning. Kun det højeste ydelsesbeløb skal tages i betragtning (stk. 1). Den kompetente institution i enhver medlemsstat, af hvis lovgivning arbejdstageren har været omfattet, anvender den i artikel 46, stk. 2 foreskrevne fremgangsmåde med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, såfremt de foreskrevne betingelser for erhvervelse af ret til ydelser kun opfyldes ved anvendelse af bestemmelserne i artikel 45 (artikel 46, stk. 2, litra a) og b)). I kraft af den forholdsmæssige beregning kan ydelsens »faktiske beløb« fastsættes på grundlag af det teoretiske beløb ud fra forholdet mellem længden af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, og den samlede længde af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i alle de implicerede medlemsstater forud for forsikringsbegivenhedens indtræden.

11 Ifølge artikel 46, stk. 3, første afsnit har arbejdstageren ret til summen af det efter ovennævnte bestemmelser beregnede faktiske beløb med det højeste af de teoretiske ydelsesbeløb som øvre grænse. Artikel 46, stk. 2, andet afsnit bestemmer imidlertid, at for så vidt det i stk. 3, første afsnit omhandlede beløb overskrides, skal hver institution, som anvender stk. 1, regulere sin ydelse med et beløb svarende til forholdet mellem den omhandlede ydelses beløb og summen af de i henhold til bestemmelserne i stk. 1 fastsatte ydelser.

12 Domstolen har i dom af 21. oktober 1975 (sag 24/75, Petroni, Sml. 1975, s. 1149) statueret, at artikel 46, stk. 3 er uforenelig med traktatens artikel 51 i det omfang bestemmelsen foreskriver, at ved sammenlægning af to ydelser, erhvervet i forskellige medlemsstater, skal det ydelsesbeløb, hvortil der er erhvervet ret udelukkende i medfør af national ret, nedsættes. I senere domme, især i dommen af 13. oktober 1977, der blev afsagt inden for rammerne af nærværende nationale sag, og i dommen af 14. marts 1978 (sag 98/77, Schaap, Sml. 1978, s. 707), har Domstolen fastslået, at de af Rådet i

forordning nr. 1408/71 udstedte bestemmelser skal anvendes, hvis disse er gunstigere for arbejdstageren end den fuldstændige anvendelse af den nationale lovgivning i henhold til nationale regler om forbud mod dobbeltydelser.

13 Heraf følger, at bestemmelserne i forordningens artikel 46 skal anvendes fuldt ud i et sådant tilfælde.

Vedrørende sagsomkostningerne

14 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres.

15 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af cour du travail de Mons ved dom af 13. oktober 1978, for ret:

Såfremt bestemmelserne i artikel 46 i forordning nr. 1408/71 er gunstigere for arbejdstageren end den nationale lovgivning, i medfør af hvilken

arbejdstageren oppebærer pension, skal artiklens bestemmelser anvendes fuldt ud.

Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Pescatore

Sørensen O'Keeffe Bosco Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. maj 1979.

A. Van Houtte
Justitssekretær

J. Mertens de Wilmars
Formand for første afdeling, fungerende præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT J.-P. WARNER FREMSAT DEN 4. APRIL 1979 [1]

Høje Ret.

Denne sag er forelagt Domstolen for anden gang ved en anmodning om præjudiciel afgørelse fra cour du travail de Mons. Første gang den blev forelagt, havde den sagsnummeret 22/77, og Domstolen afsagde dom i sagen den 13. oktober 1977. Den er offentliggjort i Sml. 1977, s. 1699).

Som retten ved angår sagen følgende omstændigheder.

Mura, som blev født den 28. oktober 1937, arbejdede som minearbejder i Frankrig i ca. fire år, fra 1957 til 1962, og i Belgien i elleve år, fra 1962 til 1973. Derefter blev han uarbejdsdygtig.

Den relevante belgiske lovgivning er reglerne om invalidepension for minearbejdere, der administreres af Fonds National de Retraite des Ouvriers Mineurs (FNROM). Den er især indeholdt i den kongelige anordning, arrêté royal, af 19. november 1970 (Moniteur Belge 26. 11. 1970).

Ifølge artikel 1 i den kongelige anordning har en minearbejder krav på invalidepension, hvis han mindst har arbejdet ti år inden for minedriften og derefter ikke længere er i stand til at udføre normalt arbejde. Artikel 4 fastsætter pensionens beløb til en i belgiske franc

1 — Oversat fra engelsk.